

Analiza obvezne akumulirane individualizirane štednje u Republici Hrvatskoj

Erdelja, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:211:211262>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported/Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-10**



Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Katarina Erdelja

**ANALIZA OBVEZNE AKUMULIRANE
INDIVIDUALIZIRANE ŠTEDNJE U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ź D I N

Katarina Erdelja

Matični broj: 35918/07–R

Studij: Ekonomika poduzetništva

ANALIZA OBVEZNE AKUMULIRANE INDIVIDUALIZIRANE ŠTEDNJE
U REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Mentor/Mentorica:

Dr. sc. Ivana Đunđek Kokotec

Varaždin, rujan 2020.

Katarina Erdelja

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode te tehnike rada.

Autorica potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

Sažetak

Mirovinski sustav označava skup pravnih i financijskih normi kojima se želi osigurati rizik od starosti, invalidnosti i smrti svakog člana tog sustava. Republika Hrvatska ima tri stupa mirovinskog sustava, od kojih su dva stupa obvezna i jedan dobrovoljni. Prvi stup je obvezni mirovinski stup koji je temeljen na međugeneracijskoj solidarnosti. U prvi stup ulažu sve radno aktivne osobe kako bi pomogle sadašnjim umirovljenicima i osiguravale im redovite mjesečne mirovine. Drugi stup je obvezno mirovinsko osiguranje temeljen na individualiziranoj kapitaliziranoj štednji. U ovom stupu svaki pojedinac odvaja pet posto od svoje bruto plaće. Odvajanjem navedenog postotka od svoje plaće, svaki pojedinac na taj način štedi za svoju buduću mirovinu. Svaka osoba koja je u radnom odnosu mora biti član u prvom i drugom stupu bez prava izbora. Treći stup je dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualizirane kapitalizirane štednje. To je jedini stup za kojeg se svaka osoba ima pravo odlučiti, a članstvom u tom stupu osigurava sebi dodatnu mirovinu. Mirovinski sustav sastoji se od četiri obavezna mirovinska fonda. Obvezni mirovinski fondovi u Republici Hrvatskoj jesu: AZ mirovinski fond, Erste Plavi mirovinski fond, PBZ Croatia mirovinski fond i Raiffeisen mirovinski fond. Svaka se osoba mora prilikom prvog zaposlenja opredijeliti za jedan od tih mirovinskih fondova. Ukoliko se osoba ne opredijeli sama, automatizmom će biti ubačena u jedan od ponuđenih fondova. Mirovinski sustav kakvog ima Republika Hrvatska neodrživ je u dugom roku te država mora namiriti iz proračuna ono što nedostaje za isplatu mirovina. S toga bi svaka osoba trebala biti upućena u to što je mirovinski sustav i za što svaka zaposlena osoba odvaja mjesečno u postotku koji je propisan mirovinskim sustavom.

Ključne riječi: mirovinski sustav, portfelj ulaganja, individualizirana kapitalizirana štednja, mirovinski fondovi

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Razvoj mirovinske reforme u RH	2
3. Sustav kapitalizirane štednje	3
4. Članstvo i doprinosi u obveznim mirovinskim fondovima	4
4.1. Članstvo u obveznom mirovinskom fondu	4
4.2. Doprinosi	5
5. Glavni subjekti drugog stupa	6
5.1. Banka skrbnik	6
5.2. Obvezna mirovinska društva i mirovinski fondovi	6
5.3. Središnji registar osiguranika	7
5.4. Mirovinska osiguravajuća društva	7
6. Isplata mirovina	9
6.1. Starosna i prijevremena mirovina	9
6.2. Invalidska mirovina	11
6.3. Obiteljska mirovina	11
6.4. Broj korisnika mirovina	12
7. Budućnost drugog stupa	13
8. Mirovinski fondovi	14
8.1. Valutne strukture imovine fondova	15
8.2. Broj mirovinskih fondova	17
8.3. Članstvo u mirovinskim fondovima	17
8.4. Neto imovina mirovinskih fondova	19
8.5. Struktura obveznih mirovinskih fondova	21
9. Mirex	22
9.1. Vrijednost MIREX-a kategorije A, B i C za 2015. godinu	22
9.2. Vrijednost MIREX-a kategorije A, B i C za 2016. godinu	24
9.3. Vrijednost MIREX-a kategorije A, B i C za 2017. godinu	25
9.4. Vrijednost MIREX-a kategorije A, B i C za 2018. godinu	27
9.5. Vrijednost MIREX-a kategorije A, B i C za 2019. godinu	28
9.6. Kretanje vrijednosti Mirex-a kategorije A od 2015. -2019. godine	30
9.7. Kretanje vrijednosti Mirex-a kategorije B od 2015. - 2019. godine	30
9.8. Kretanje vrijednosti Mirex-a kategorije C od 2015. - 2019. godine	31
10. Zaključak	33
11. Popis literature	34
Literatura s interneta	34
Popis tablica	37
Popis slika	37

1. Uvod

Tema ovog završnog rada je Analiza obvezne akumulirane individualizirane štednje u Republici Hrvatskoj. Ova tema je izrazito značajna za Republiku Hrvatsku iz razloga što svaka osoba mora biti član mirovinskog sustava. Također, svaka bi radno aktivna osoba trebala znati što je mirovinski sustav, kako je on formiran te na koji način djeluje.

Kao i kod izrade svakog rada, postavlja se vrlo važno pitanje, zašto je baš ova tema izabrana? Odgovor na to pitanje proizlazi iz toga što se malo pažnje posvećuje mirovinskom sustavu, u ovom slučaju drugom stupu koji je temeljen na individualiziranoj kapitaliziranoj štednji. Cilj ovog rada je pomno proučiti mirovinski sustav i iznijeti sve važne činjenice koje će možda kasnije ostalima pomoći prilikom upoznavanja samog sustava.

Različite zemlje u svijetu imaju različito formiran mirovinski sustav. Republika Hrvatska imala je dvije promjene u mirovinskom sustavu. Mirovinski sustavu u Hrvatskoj podijeljen je na tri stupa, od kojih su prvi i drugi obvezni, a treći dobrovoljni. Prva promjena dogodila se 1999.godine, dok je zadnja bila 2002. godine. U prvom djelu će se detaljnije objasniti te promjene kako bi se dobila opširnija slika o tome što se u ovom završnom radu piše.

Nadalje je opisan sustav kapitalizirane štednje i na koji način djeluje. Tim se poglavljem želi detaljnije objasniti kako funkcionira drugi stup mirovinskog sustava te koje su obveze svakog njegovog člana. U radu je također izneseno tko su članovi u drugom stupu te kako se njegovi doprinosi raspoređuju. Kao važan element drugog stupa navode se njegovi subjekti, te je svaki taj subjekt u ovom radu u najvažnijim crtama opisan. Također, objašnjeno je na koji način funkcionira isplata mirovina iz drugog stupa i koje sve mirovine postoje te kako se one postižu i isplaćuju. U ovom radu analizirana je budućnost drugog stupa, što prognoziraju te kako će se on ponašati za par godina. Važna stavka mirovinskog sustava jesu mirovinski fondovi i Mirex te je to isto objašnjeno i analizirano u ovome radu. Rad završava zaključkom, popisom literature koja je prilikom izrade završnog rada bila korištena te popisom tablica i slika.

Prilikom izrade završnog rada korištena je različita literatura kako bi se dobila upotpunjena i realna slika o temi kojom se bavi u ovom radu. Korištene su stručne literature u obliku knjiga te podaci sa stranica Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje te obveznih mirovinskih fondova.

2. Razvoj mirovinske reforme u RH

Mirovinski sustav označava skup pravnih i financijskih normi kojima se želi osigurati rizik od starosti, invalidnosti i smrti svakog člana tog sustava. Mirovinska reforma u Republici Hrvatskoj primjenjuje se od 1.siječnja 1999. godine. Reforma u Republici Hrvatskoj započela je donošenjem Zakona o mirovinskom osiguranju koji je donio puno promjena, a jedna od njih je povećanje životne dobi za odlazak u mirovinu. Tako je za muškarce dobna granica sa 60 godina pomaknuta na 65 godina, a za žene sa 55 na 60 godina. Uvedena je i nova formula za obračun mirovine te definicija invalidnosti. Primjenom ovog Zakona uvodi se osnovna mirovina za sve osobe koje će štedjeti na temelju individualne kapitalizirane štednje. Za svaki mjesec ranijeg umirovljenja uvodi se trajno umanjene prijevremene starosne mirovine (Barac Z., Baričević E., Jurlina-Alibegović D., Jarža L., Lamza D., Marušić Lj., Šimetić B., Žalac B. (2001). Provedba Mirovinske reforme, str.3).

Zadnja provedba mirovinske reforme u Republici Hrvatskoj provedena je 2002.godine. Cilj ove reforme bio je da se socijalna odgovornost sa države prenese na pojedinca. U Republici Hrvatskoj na snazi su tri mirovinska stupa. Prvi stup se karakterizira kao obvezno mirovinsko osiguranje koji se temelji na generacijskoj solidarnosti. U prvi stup ulaze svi zaposlenici koji ostvaruju plaću od redovnog rada. Ti zaposlenici odvajaju od svoje plaće 15 posto i ulažu u prvi stup. Navedeni postotak od plaće namijenjen je za korisnike koji su već u mirovini na temelju međugeneracijske solidarnosti. Drugi mirovinski stup temelji se na individualnoj kapitaliziranoj štednji. Obveza članova drugog stupa je izdvajanje 5 posto od svoje bruto plaće. Karakteristika trećeg mirovinskog stupa je da bez obzira na zaposlenički status građani mogu ulagati u njega te je dobrovoljan (Klačmer Čalopa, Cingula, 2012, str.114/115).

Drugi stup je bio obvezan za osiguranike koji su na dan njegove primjene imali manje od 40 godina života. Osiguranici u životnoj dobi između 40 i 50 godina mogli su odlučiti žele li ostati u sustavu koji se prije primjenjivao ili žele pristupiti novom sustavu (Provedba Mirovinske reforme, str.7).

3. Sustav kapitalizirane štednje

Sustav kapitalizirane štednje je sustav gdje osiguravajuće društvo od radno aktivnih osiguranika naplaćuje premije koje kasnije ulaže u vrijednosnice i imovinu. Te premije osiguravajuća društva upotrebljavaju u slučaju kada osiguranik mirovinskog osiguranja stekne pravo za odlazak u mirovinu. Tako se od uplaćenih premija stvara kapital koji je neophodan za financiranje nastalih izdataka. Sustav kapitalizirane štednje osjetljiv je na inflaciju odnosno na njezina financijska kretanja. Sustav kapitalizirane štednje jednak je kolektivnoj štednji (Jelčić B., Lončarić-Horvat O., Šimović J., Arbutina H., Mijatović N., (2008).

Postoje dvije vrste financiranja mirovinskog prava: sustav kapitaliziranog i tekućeg financiranja. Sustav kapitaliziranog financiranja mirovinskog prava izvodi se iz vlasništva osiguranika nad dugotrajnom imovinom. Mirovinska prava u sustavu tekućeg financiranja vrše se iz međugeneracijske solidarnosti za koju jamči država. Vrlo važnu ulogu kod osiguranja temeljem individualne kapitalizirane štednje ima Središnji registar osiguranika. Središnji registar ima ulogu vođenja evidencije članova mirovinskih fondova, vršenje kontrole plaćanja, podnošenje izvještaj članovima o njihovim sredstvima (Šimović J., Arbutina H., Mijatović N., Rogić Lugarić T., Cindori S., (2010).

Osiguranici mogu izgubiti svoja ulaganja zbog nesavjesnosti u poslovanju tijela koja upravljaju njihovim ulaganjima. Kao nedostatak ovog sustava ističu se veliki administrativni troškovi upravljanja i nadzora rada investicijskih fondova koji se bave investiranjem uloženog kapitala. Brigu o učinkovitosti i sposobnostima plaćanja osiguravajućih društava koja se bave uslugama socijalnog osiguranja na određeni način vodi tržišna konkurencija, ali i država putem nadzora njihova poslovanja. Preferencije za sustav kapitalizirane štednje izražavaju naročito mlađi zaposlenici vjerujući da će stvaranjem individualnog osnovnog kapitala i njegovim profitabilnim ulaganjem ostvariti mirovine veće nego je to slučaju u sustavu međugeneracijske solidarnosti (Mijatović i sur., 2008, str.489).

4. Članstvo i doprinosi u obveznim mirovinskim fondovima

Zakonom o mirovinskom osiguranju uređuje se tko su osiguranici i od kad osiguranici postaju članovi obveznog mirovinskog fonda, tko su obveznici plaćanja, na koji način se provodi izbor obveznog fonda, kako se provodi privremeni prestanak uplaćivanja, kako se ostvaruje povlačenje sredstava iz obveznog fonda u slučaju invalidnosti osiguranika te mogućnost ostvarivanja invalidske mirovine. Ako umre član fonda, uplaćena sredstva fonda isplaćuju se nasljednicima te se na temelju toga ostvaruje obiteljska mirovina. U slučaju da osoba nema pravo na obiteljsku mirovinu kapitalizirana sredstva se nasljeđuju (Provedba Mirovinske reforme, str.17).

4.1. Članstvo u obveznom mirovinskom fondu

Obveznici mirovinskog osiguranja u drugom stupu koji se temelji na individualnoj štednji prema Zakonu o mirovinskom osiguranju su osim redovnih zaposlenika i obrtnici, njihovi zaposlenici te osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost (Provedba Mirovinske reforme, str.18).

Osobe koje su se opredijelile za drugi stup, trajno ostaju osiguranici u tom sustavu bez mogućnosti odluke da iz njega istupe. Članovi u sustavu drugog stupa temeljem individualne kapitalizirane štednje imati će pravo na mirovinu po dvije osnove. Ostvarit će mirovinu na osnovi doprinosa temeljem generacijske solidarnosti odnosno ulaganjem u prvi stup i mirovinu na osnovi doprinosa temeljem individualne kapitalizirane štednje (Šimović i sur., 2010, str.473).

Članovi koji su u siječnju 2002. bili stariji od 40, a mlađi od 50 godina mogli su birati žele li se uključiti u osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje. Za te osobe jedini je uvjet da pristupe izabranom mirovinskom fondu u roku od 6 mjeseci i to od trenutka uspostavljanja osiguranja prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. Prema istom Zakonu, osobe starije od 50 godina nisu mogle ući u sustav drugog stupa. Razlog tome je prekratak rok radnog vijeka koji je osobi preostao, jer se nije moglo ostvariti dovoljno kapitaliziranih sredstava koja bi osoba uložila na vlastiti individualni račun mirovinske štednje (Provedba Mirovinske reforme, str.18/20).

4.2. Doprinosi

Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju utvrđeno je da doprinose za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje plaćaju osiguranici koji obavljaju samostalnu djelatnost, a za zaposlenike koji rade za poslodavce uplatu vrši poslodavac prilikom isplate plaća. Zakonom o mirovinskom osiguranju utvrđuje se stopa doprinosa za osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje koja se određuje u visini od minimalno 5 posto od iste osnovice (osnovica osiguranja koju propisuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje ili plaća) koja se uzima za plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti odnosno za prvi stup. Doprinosi plaća osiguranik obveznom mirovinskom fondu drugog stupa kojeg je on sam odabrao i u kojem je član. Ti se doprinosi uplaćuju putem Središnjeg registra osiguranika (Provedba Mirovinske reforme, str.21).

5. Glavni subjekti drugog stupa

Subjekti mirovinskog sustava temeljem obvezne kapitalizirane štednje jesu trgovačka društva koji su subjekti privatnog, a ne javnog prava. Glavni subjekti mirovinskog osiguranja jesu obvezni mirovinski fondovi, banka skrbnik i mirovinska osiguravajuća društva. Nadalje subjekti jesu Središnji registar osiguranika, Obvezna mirovinska društva, Hrvatska Agencija za nadzor financijskih usluga (Šimović i sur., 2010, str.473).

5.1. Banka skrbnik

Banka skrbnik je institucija kojoj se daje na čuvanje i skrb imovina mirovinskog fonda. U poslove Banke skrbnika spada pohrana, čuvanje i određivanje vrijednosti imovine mirovinskog fonda. Jedan od važnih poslova Banke skrbnika je obavješćivanje Agencije mirovinskog društva i Središnjeg registra osiguranika o provedenom postupku procjene te vrijednosti. Nadalje bavi se obavješćivanje javnosti o vrijednosti obračunske jedinice najmanje jednom u mjesec dana te obavješćuje o datumu isplate dividende i ostalih instrumenata za naplatu. Banka skrbnik također nudi uslugu glasanja na godišnjim skupštinama dioničara te ostale druge usluge koje se odnose na imovinu fonda koja je ugovorena između banke skrbnika i mirovinskog društva. Također, Banka skrbnik treba voditi brigu o zakonitosti poslovanja mirovinskog društva. Osnovna zadaća Banke skrbnika je objektivno utvrditi vrijednost imovine fonda. Kako bi Banka skrbnik mogla provoditi svoje obveze iz ugovora o skrbništvu, mirovinsko je društvo obvezno na vrijeme uručiti pismeni nalog banci i to shodno odredbama ugovora s bankom skrbnikom, Zakonu i aktu fonda (Provedba Mirovinske reforme, str.53/55).

5.2. Obvezna mirovinska društva i mirovinski fondovi

Mirovinskim društvima jedina je djelatnost upravljanje sredstvima obveznih mirovinskih fondova. Mirovinska društva Zakonom su ovlaštena donositi odluke o ulaganju imovine akumulirane u mirovinskim fondovima. Za svoj rad odgovaraju skupštini mirovinskih fondova. Obvezna mirovinska društva nisu ovlaštena sama držati imovinu mirovinskih fondova, nego tu imovinu moraju držati kod Banke skrbnika. Obvezni mirovinski fondovi su posebno otvoreni investicijski fondovi u kojima se prikupljaju sredstva na osnovi obveznih doprinosa mirovinskog osiguranja u cilju njihovog ulaganja i ostvarivanja prinosa. Registrirano mirovinsko društvo koje je dobilo dopuštenje za formiranje i upravljanje obveznim mirovinskim fondovima može ga

osnovati. Budući da mirovinski fondovi nemaju pravnu osobnost, imovinom osiguranika koja se u njima prikupi upravljaju obvezna mirovinska društva (Šimović i sur., 2010, str.474).

Mirovinskim društvima omogućena su neka nova ulaganja kao što su infrastrukturni projekti, povećanje limita ulaganja u dionice, ulaganje u tzv. start-upove i slično. Ta nova ulaganja značajno utječu na razvoj Hrvatskog gospodarstva. Izmjenama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima smanjenje su i naknade koje naplaćuju mirovinska društva. Pored toga propisano je i drugačije raspoređivanje osiguranika koji nisu sami odabrali obvezni mirovinski fond. Prije su sva mirovinska društva dobivala jednak broj osiguranika, a sada je tome dodan kriterij najvećeg prinosa uz uvažavanje faktora rizika kako bi se povećala konkurencija među mirovinskim društvima. Te činjenice utječu na održivost postojećeg mirovinskog sustava. Ideja je bila smanjenje troškova mirovinskog sustava u cjelini te jačanje tržišne utakmice između mirovinskih društava i tržišne strukture. Mirovinska društva bi trebala biti potaknuta na kreiranje vlastitih, jedinstvenih investicijskih strategija što bi trebalo dovesti do diverzifikacije rizika unutar cijelog sustava (HANFA, 2018.).

5.3. Središnji registar osiguranika

Središnji registar osiguranika osigurava razumno i učinkovito funkcioniranje mirovinskog sustava na drugoj i trećoj razini i interakciju između nekih subjekata. Osnovala ga je Vlada Republike Hrvatske. Njegova zadaća je propisana Zakonom o mirovinskom osiguravajućem društvu i isplati mirovina temeljem individualne kapitalizirane štednje. Sredstva koja su potrebna za poslovanje Registra osiguravaju se iz budžeta Republike Hrvatske, naknadama od dobrovoljnih i obveznih mirovinskih osiguravajućih i mirovinskih društava, i to iz uloga raznih vlasnika i drugi izvora. Najvažniji poslovi Registra jesu prikupljanje doprinosa od članova te evidencija članova o njihovim osobnim računima i kontrola plaćanja doprinosa (Provedba Mirovinske reforme, str.57/58).

5.4. Mirovinska osiguravajuća društva

Mirovinska osiguravajuća društva su specijalizirana društva na koje osiguranici na dan svojeg umirovljenja prenose svoju štednju iz mirovinskog fonda. Mirovinsko osiguravajuće društvo na temelju prenesenih ušteđevina osiguraniku isplaćuje mirovinu. Tijela mirovinskog društva jesu skupština, nadzorni odbor i uprava. Uprava mirovinskog fonda treba imati minimalno dva člana koji skupa predstavljaju i zastupaju mirovinsko društvo. Predsjednik uprave može biti osoba koja ima odgovarajući stupanj obrazovanja i položeni stručni ispit ili

neki međunarodno priznati ispit iz područja investicija koje odobrava Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (Šimović i sur., 2010, str.475).

Ukupan broj sklopljenih ugovora o mirovini na dan 31.prosinca 2016. iznosio je 13.704, od čega se 189 ugovora odnosilo na drugi stup obveznog mirovinskog osiguranja. Kada se 2016. godina uspoređuje sa 2015. vidi se kako se ukupan broj ugovora smanjio za 1.335. Ukupan broj korisnika na dan 31.prosinca 2016. iznosio je 13.161, od čega je 191 korisnika obveznog mirovinskog osiguranja (HANFA, 2016).

U prosincu 2018. godine unaprijeđen je sustav na temelju individualne kapitalizirane mirovinske štednje s ciljem kvalitetnijeg poslovanja subjekta u tom sustavu, na dobrobit svih članova mirovinskih fondova. To bi na kraju trebalo rezultirati povećanju iznosa mirovina svih članova. Propisane su i obveze vezane uz procjenu i upravljanje rizicima mirovinskog osiguravajućeg društva. Određene su i informacije koje ono mora dostavljati potencijalnim članovima kako bi im se omogućilo donošenje dobrih odluka vezanih uz ponuđene mirovinske programe (HANFA, 2018).

6. Isplata mirovina

Na temelju individualne kapitalizirane štednje isplatu mirovina vrše mirovinska osiguravajuća društva te društva za životno osiguranje. Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima iznimno se može obavljati privremena isplata mirovina i to iz dobrovoljnog fonda. Mirovinsko osiguravajuće društvo unutar obveznog mirovinskog fonda korisniku mirovine doživotno isplaćuje određenu svotu mirovine. Mirovina se može isplaćivati i privremeno u skladu s prenesenim sredstvima koji su bili uplaćeni u dobrovoljni fond odnosno u treći stup mirovinskog osiguranja. Mirovinsko osiguravajuće društvo obavlja i druge poslove poput isplate mirovina temeljem izravnih jednokratnih uplata osoba u osiguravajuće društvo ali i druge poslove mirovinskog osiguranja uz suglasnost nadležne institucije Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA, 2019).

6.1. Starosna i prijevremena mirovina

Starosna mirovina se stječe sa navršениh 65 godina života i minimalno 15 godina radnog staža. Žene u razdoblju od 2020. godine do 2029. godine prema povoljnijim uvjetima mogu steći starosnu mirovinu. U ovoj tablici vidljivo je kako se iz godinu u godinu povećava starosna dob s kojom se može ući u starosnu mirovinu. Plan je kako bi se od 1.siječnja 2030. godine izjednačili uvjeti i prava za žene i muškarce za odlazak u starosnu mirovinu. Snižavanje dobne granica za ulazak u starosnu mirovinu osigurava se onim osobama koje rade na radnom mjestu koje ugrožava njihovo zdravlje, koji ne mogu obavljati određene poslove nakon određenih godina života i osobama s invaliditetom. Osobe s invaliditetom prema Zakonu o mirovinskom osiguranju su osobe koje boluju od bolesti koji su povezani s slabljenjem mišića, zglobova zbog kojih su postepeno slabiji za odrađivanje poslova te ostalih disfunkcionalnih promjena te kvalitete života. Kako bi im se staž beneficirao, osobe s invaliditetom trebaju zatražiti od Zavoda rješenje kako bi im se utvrdio status invalidnosti („HZMO“, bez dat).

Tablica 1: Starosna mirovina

Starosna mirovina		
Godina	godina života	Mjeseci
2020.	62	6
2021.	62	9
2022.	63	0
2023.	63	3
2024.	63	6
2025.	63	9
2026.	64	0
2027.	64	3
2028.	64	6
2029.	64	9

(Izvor: „Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje [HZMO]“ bez dat.)

Kao i kod starosne mirovine, od 1. siječnja 2030.godine jednaki su uvjeti za muškarce i žene. Kod prijevremene starosne mirovine postoje penali od 0,2%. Za svaki mjesec ranijeg odlaska u mirovinu, ona se smanjuje za 0,2%. Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu imaju žene koje ispune uvjete iz priložene tablice. U 2020. godini da bi žena postigla pravo na prijevremenu mirovinu mora imati navršenih 57 godina života i 6 mjeseci te mora imati radni staž od najmanje 33 godine i 6 mjeseci. Tako u 2021. godini mora imati navršenih 57 godina i 9 mjeseci života i radni vijek od 32 godine i 9 mjeseci. Za muškarce vrijede malo drugačija pravila, odnosno, muškarci da bi ispunili kriterije za odlazak u prijevremenu mirovinu moraju imati navršenih 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža. Korisniku prijevremene mirovine koji si tijekom prava na tu mirovinu nađe posao i zaposli se do polovice punog radnog vremena isplata mirovine se ne obustavlja („HZMO“, bez dat).

Tablica 2: Prijevremena starosna mirovina

Prijevremena starosna mirovina				
godina	godine života	mjeseci	godine staža	mjeseci
2020.	57	6	32	6
2021.	57	9	32	9
2022.	58	0	33	0
2023.	58	3	33	3
2024.	58	6	33	6
2025.	58	9	33	9
2026.	59	0	34	0
2027.	59	3	34	3
2028.	59	6	34	6
2029.	59	9	34	9

(Izvor: „HZMO“, bez dat.)

6.2. Invalidska mirovina

Član mirovinskog fonda ostvaruje invalidsku mirovinu ukoliko dođe do potpune ili djelomične nesposobnosti rada. Prilikom nastanka takvog slučaja ukupna kapitalizirana sredstva koje je član zaštedio na svojem osobnom računu, društvo će preko Središnjeg registra osiguranika prenijeti ta sredstva u državni proračun. Nakon toga članu će fonda Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje odrediti visinu mirovine („AZ obvezni mirovinski fond [AZ mirovinski fond]“, bez dat).

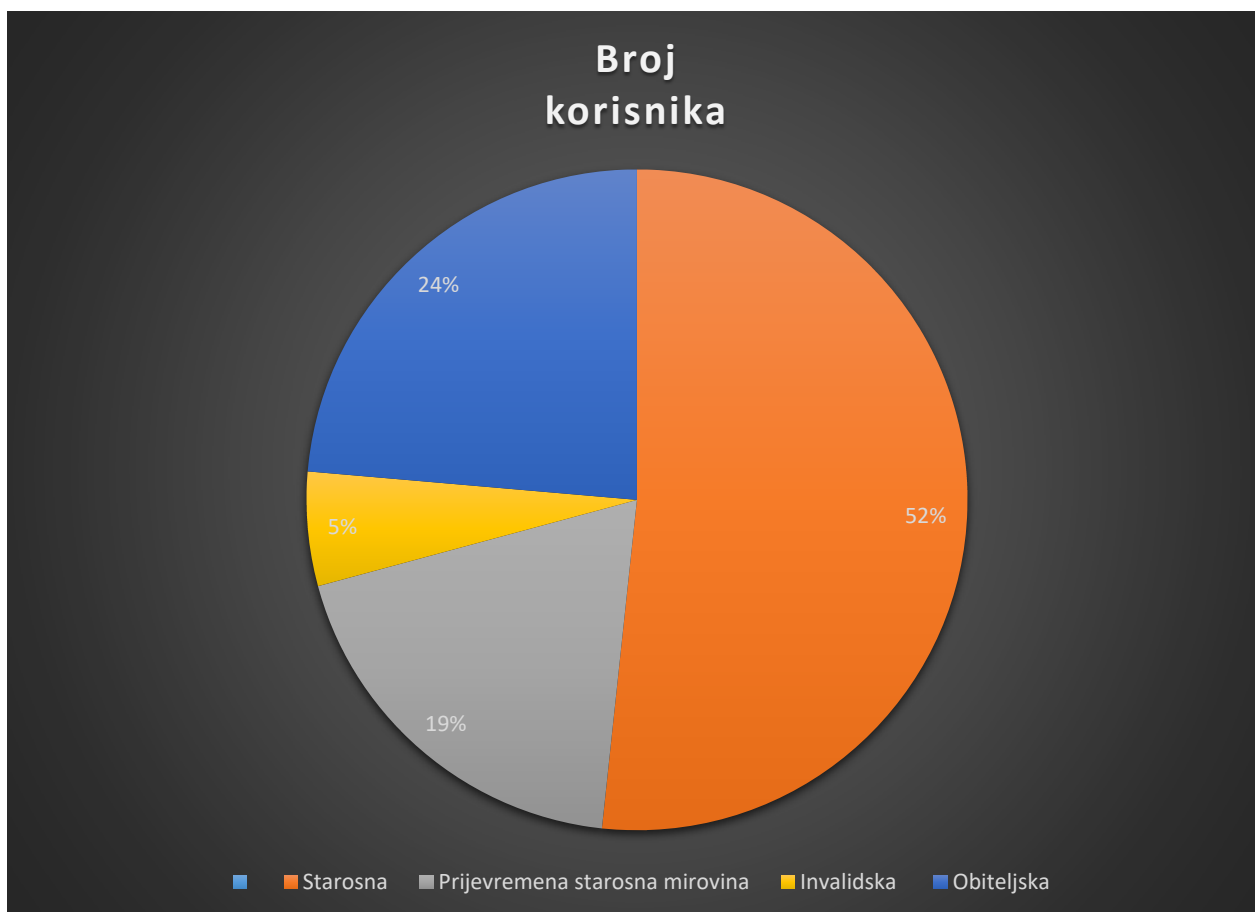
6.3. Obiteljska mirovina

Ukoliko član obitelji umre prije nego li je ostvario pravo na mirovinu, članovi te obitelji stječu pravo na obiteljsku mirovinu. Kada dođe do smrti osiguranika sva kapitalizirana sredstva sa njegovog računa obvezni će fond putem Središnjeg registra prenijeti Hrvatskom Zavodu za mirovinsko osiguranje. Hrvatski će zavod temeljem mirovinskog staža preminulog člana odrediti visinu obiteljske mirovine kao da je bio osiguran u sustavu obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti. To se neće primijeniti samo ako je u trenutku smrti član bio stariji od 55 godina te ako je bio član obveznog mirovinskog fonda duže od 10 godina. Ukoliko do takvog slučaja dođe sva ukupna kapitalizirana sredstva sa računa

preminuloga člana putem Središnjeg registra prenijeti će se mirovinskom osiguravajućem društvu kojeg članovi izaberu. Izabrano mirovinsko osiguravajuće društvo po svome će pravilniku članovima obitelji isplaćivati trajnu mjesečnu obiteljsku mirovinu. Ukoliko dođe do toga da obitelj prema pravilniku nema pravo na obiteljsku mirovinu tada su sva sredstva sa računa preminuloga člana stvar nasljeđivanja („AZ mirovinski fond“, bez dat).

6.4. Broj korisnika mirovina

Prema podacima od studenog 2019. godine najviše korisnika ima u starosnoj mirovini i to 52 posto korisnika. Nakon starosne najviši postotak ima obiteljska mirovina od 24 posto, iza nje slijedi prijevremena starosna mirovina od 19 posto korisnika i na zadnjem mjestu nalazi se invalidska mirovina koja sadrži samo 5 posto korisnika. Svi ti podaci mogu se vidjeti na grafikonu koji je kasnije priložen.



Slika 1: Broj korisnika mirovina

(Izrada autorice prema: „HZMO“, bez dat.)

7. Budućnost drugog stupa

Na panel raspravi „Budućnost hrvatskog mirovinskog sustava“ koja je bila održana na konferenciji Zagrebačke burze glavna je tema bila povećanje uplate u drugi mirovinski stup za jedan posto od strane zaposlenika i poslodavca. S obzirom na to da raste životna dob u Hrvatskoj, Vlada RH bi trebala razmisliti o produženju radnog vijeka. Predsjednik Uprave društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima PBZ Croatia mirovinski fond osvrnuo se na stanje u Hrvatskoj. Naglasio je kako staž umirovljenika u Hrvatskoj u prosjeku iznosi 30 godina, dok se u Europskoj uniji u mirovinu odlazi s 35 godina staža. Prognozira se kako će u Hrvatskoj do 2050.godine biti oko 624.000 manje radno aktivnih osoba. Jedan od prijedloga bio je kako poboljšati prvi i drugi mirovinski stup. S obzirom da država ne povećava doprinose za drugi stup, smatra se kako bi se trebalo uvesti dodatne uplate na teret zaposlenika i poslodavca, zajedno s obvezom države da se za svaku godinu kada BDP raste za 3 ili više posto podigne uplata doprinosa za 0.5 posto dok ne postignu 10 posto. Statistika pokazuje kako bi se time stopa doprinosa povećala na 7 posto što bi poslodavce stajalo u prosjeku 85 kuna, a radnicima neto plaće za 61 kunu. Taj je prijedlog pozitivno ocjenjen od poslodavca i stručnjaka. Poslodavci su spremni za tu vrstu prijedloga, no s druge strane se smatra kako bi se trebao rasteretiti trošak rada. Glavni problem našeg mirovinskog sustava su niske mirovine za koje se smatra da će biti još i niže. Stručnjaci smatraju da s obzirom na demografske trendove jedini način povećanja mirovine su više uplate doprinosa (Pili, 2019).

8. Mirovinski fondovi

U Republici Hrvatskoj postoje 4 mirovinska fonda. Obvezni mirovinski fondovi jesu AZ obvezni mirovinski fond, Erste plavi, PBZ Croatia osiguranje i Raiffeisen obvezni mirovinski fond. Svaki od ovih 4 mirovinska fonda ima svoju potkategoriju A, B ili C.

Potkategorija A spada pod rizičnu potkategoriju i namijenjena je osobama kojima je do starosne imovine ostalo najmanje 10 godina. Potkategorija B je umjereno rizična potkategorija i u tu kategoriju ulažu članovi kojima je do mirovine ostalo najmanje 5 godina. Najmanje rizična potkategorija mirovinskih fondova je C potkategorija u koju ulažu osobe koje do starosne mirovine imaju manje od 5 godina. Za sve tri kategorije početna vrijednost obračunske jedinice fonda iznosi 100 kuna („AZ mirovinski fond“, bez dat).

Fond kategorije A neto imovinu ulaže u dionice i obveznice Republike Hrvatske. Tako, maksimalno ulaže 55% dionice izdavatelja iz Republike Hrvatske, članica EU (Europske unije) ili OECD (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj) zemalja. Minimalno 30% neto imovine ulaže u obveznice. U fondu kategorije A mora minimalno 40% imovine tog fonda mora biti u kunama (Erste plavi mirovinski fond [Erste plavi fond] bez dat).

Što se tiče fonda kategorije B, on ulaže minimalno 50% neto imovine u obveznice, dok maksimalno 35% imovine u dionice. Minimalno 60% imovine fonda mora biti u kunama. Rast vrijednosti uložениh sredstava na srednji rok investicijski je cilj fonda. Taj se cilj ostvaruje ulaganjem u vlasničke i dužničke vrijednosne papire te u udjele investicijskih fondova sukladno ograničenjima iz Zakona, Statuta fonda i podzakonskih akata („Erste plavi fond“, bez dat).

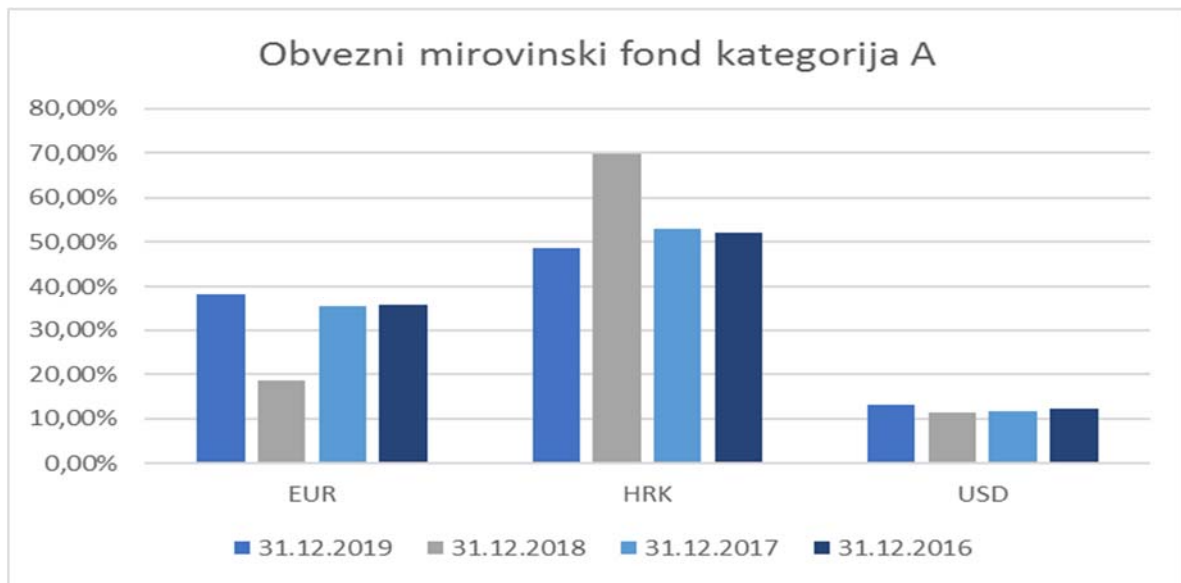
Očuvanje sredstva na računu članova i rast vrijednosti novčanih sredstva investicijski je cilj fonda kategorije C te se ostvaruje ulaganjem u depozite banaka, u dužničke vrijednosne papire i udjele investicijskih fondova. Minimalno 70% neto imovine ulaže u obveznice. Fond kategorije C ne ulaže u dionice te je izloženost investicijskim fondovima ograničena na 10 %. Minimalno 90 % neto imovine fonda mora biti u kunama („Erste plavi fond“, bez dat).

Ukoliko član želi promijeniti kategoriju mirovinskog fonda to može učiniti u svakoj poslovnicu FINA-e (Financijska agencija) na šalteru REGOS-a (Središnji registar osiguranika) jednom godišnje ali unutar istog mirovinskog društva i to u kalendarskom mjesecu u kojem je rođen. Tijekom promjene kategorije u navedenom roku članu se ne naplaćuje naknada za izlaz iz sadašnje kategorije („PBZ Mirovinski fond [PBZ fond] bez dat.“).

8.1.Valutne strukture imovine fondova

Što se tiče valutne strukture imovine fonda, uzeti su podaci za obvezni mirovinski fond i to posebno za kategoriju A, B i C. Izrađeni su grafikoni kako bi se objašnjenje u obliku teksta lakše razumjelo.

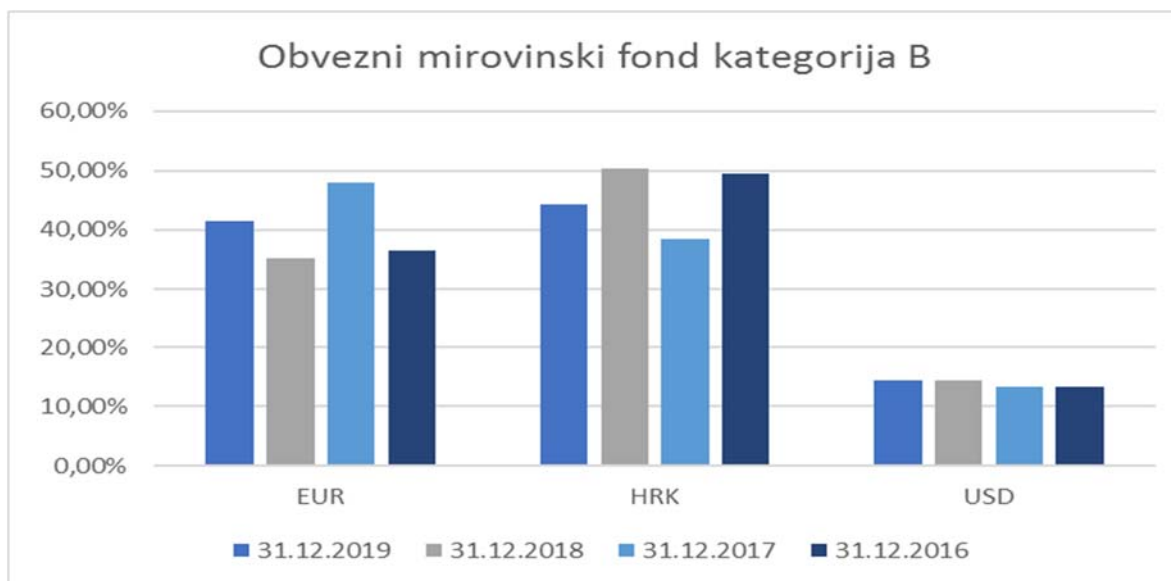
U obveznim mirovinskim fondovima kategorije A u promatranim godinama postotna distribucija po valutama je prikazana u priloženom grafikonu. Na primjer u 2019. godini 38,18% bilo je uloženo u EUR-ima, 48,56% u HRK i 13,26% u američkim dolarima. Svi ti podaci vidljivi su u priloženom grafikonu.



Slika 2: Valutna struktura imovine mirovinskog fonda A

(Izrada autorice prema: „PBZ Mirovinski fond [PBZ] bez dat.“)

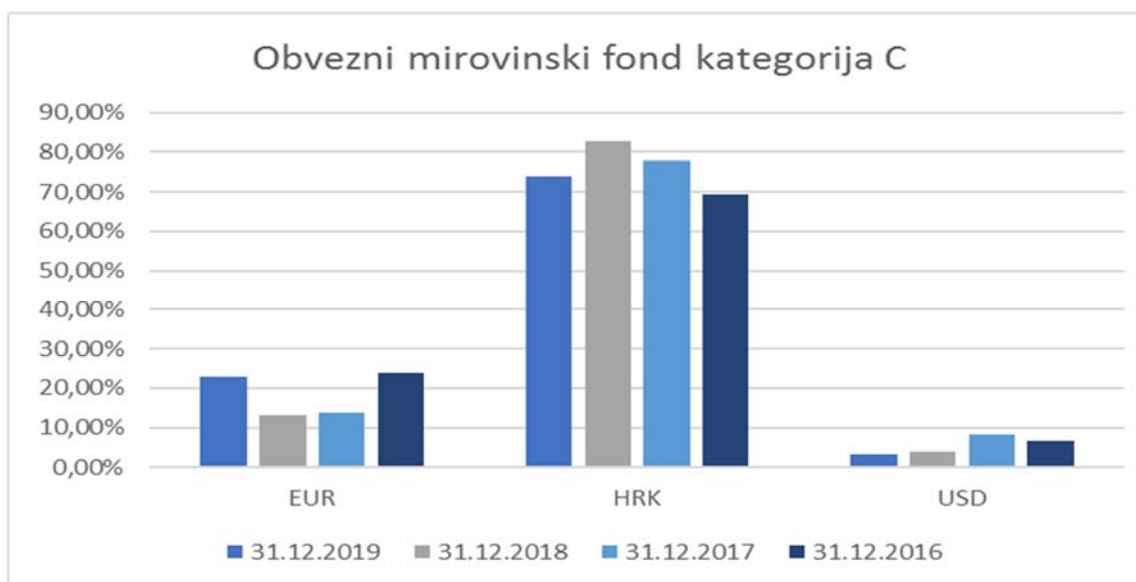
U 2019.godini 41,44% bilo je uloženo u EUR-ima, 44,23% u HRK i 14,33% u američkim dolarima. Što se tiče 2018. godine, 35,32% bilo je uloženo u EUR-ima, 50,30% u kunama i 14,38% u američkim dolarima. Može se zaključiti kako je u 2019. i 2018. godini najviše bilo uloženo u kunama, dok se u 2017. godini situacija promijenila gdje je najviše bilo uloženo u eurima i to 48,08%, u kunama 38,52% i u američkim dolarima 13,40%. Situacija u 2016.godini bila je jako slična u zadnje dvije godine, gdje je opet najviše bilo uloženo u kunama, 49,46%. Sva ta objašnjenja slikovito su opisana u grafikonu ispod.



Slika 3: Valutna struktura imovine mirovinskog fonda B

(Izrada autorice prema „PBZ, bez dat.“)

U 2019.godini najviše je bilo uloženo u kunama i to u postotku od 73,83, zatim u eurima od 22,88% i u američkim dolarima od 3,30%. Što se tiče 2018. godine opet je bilo najviše uloženo u kunama i to od 82,59% zatim u eurima i američkim dolarima. I u zadnje dvije godine najviše se ulagalo u kunama. Ti podaci vidljivi su i slikovitije objašnjeni u priloženom grafikonu koji se nalazi ispod teksta.

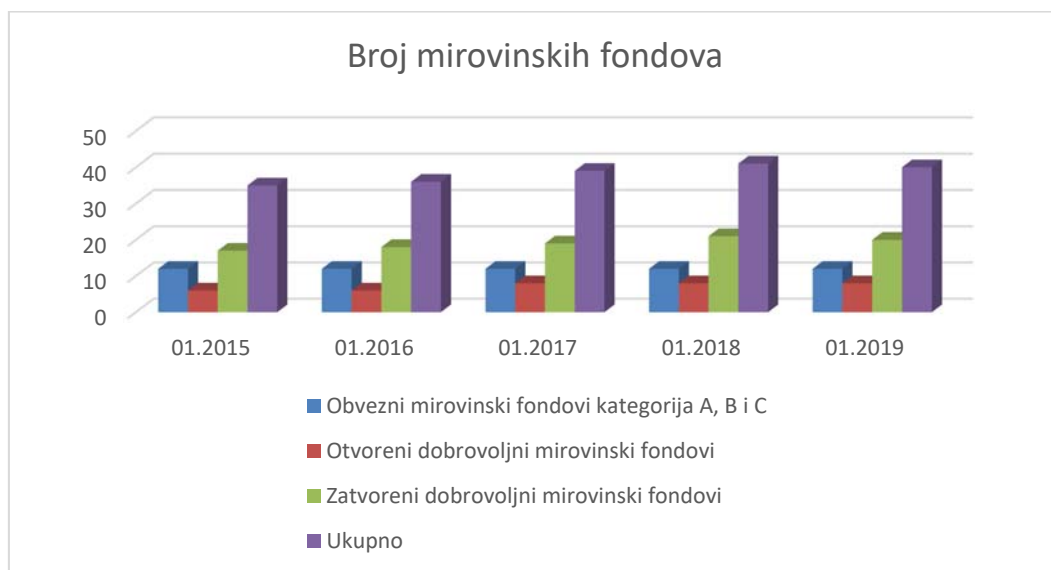


Slika 4: Valutna struktura imovine mirovinskog fonda C

(Izrada autorice prema „PBZ, bez dat.“)

8.2. Broj mirovinskih fondova

U ukupnoj strukturi najviše čine zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi, zatim obvezni mirovinski fondovi kategorija A,B,C i na kraju otvoreni mirovinski fondovi. Tako je na kraju 2019. godine broj obveznih mirovinskih fondova bilo 12 kao i u prethodnim promatranim godinama. Zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova bilo je 20, a otvorenih 8. U promatranih 5 godina najviši broj mirovinskih fondova bilo je 2018.godine što se može vidjeti u priloženom grafikonu. U toj godini obveznih mirovinskih fondova bilo je 12, zatvorenih 21, a otvorenih 8. Na temelju grafikona koji slijedi može se vidjeti kako broj mirovinskih fondova svake godine raste.



Slika 5: Broj mirovinskih fondova

(Izrada autorice prema: „Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga [HANFA] bez dat.“)

8.3. Članstvo u mirovinskim fondovima

Na temelju ove tablice i kasnije priloženog grafikona može se vidjeti kako se iz godinu i godinu povećava broj članova u svakom portfelju OMF-a. Vidi se isto tako da je u svakoj godini najviše članova bilo u portfelju B, dok je najmanje bilo u portfelju A. Na kraju 2019.godine bilo je najviše članova kada se zbroje sva tri portfelja zajedno.

Promatrajući 2016. godinu u odnosu na 2015. godinu, vidljivo je kako je na kraju 2016. godine broj članova u obveznim mirovinskim fondovima porastao za 3,1%. U 2016. godini svega je bilo 59.958 novih članova od toga je samo njih 1.304 samostalno odabrao jedan od ponuđenih obveznih mirovinskih fondova. To predstavlja udio od svega 2,2% od ukupnog broja novih članova te ukazuje na smanjenje u odnosu na prethodnu 2015.godinu (HANFA, 2016.)

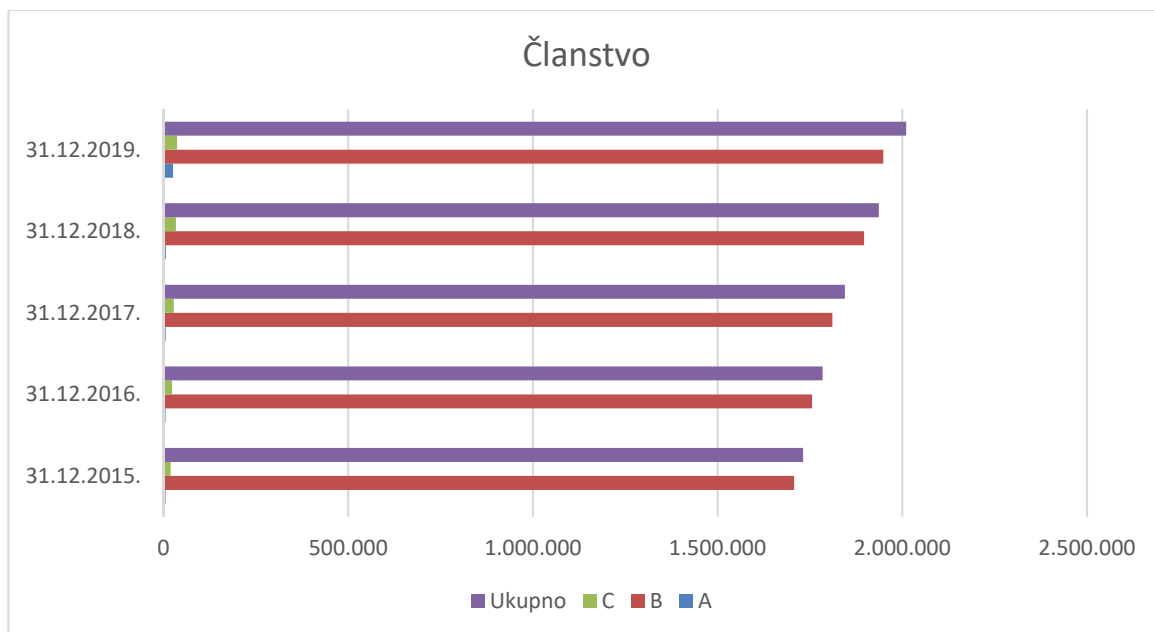
Nadalje, i u 2017. godini govori se o niskoj osviještenosti članova obveznih mirovinskih fondova o samostalnom odabiru jednog od njih. Isto tako na temelju priloženih podataka, može se vidjeti kako je broj ukupnih članova u 2017. u odnosu na 2016. godinu porastao za 60.103 novih članova (HANFA, 2017).

Što se tiče 2018. godine, vidljivo je kako je i u toj godini došlo do povećanje članova, i to od 91.989 u odnosu na prethodnu godinu. U navedenoj godini došlo je do određenih, vrlo važnih promjena za mirovinske fondove. Naime, propisan je novi, drugačiji način raspoređivanja osiguranika koji nisu samostalno odabrali mirovinski fond u kojem žele biti članovi. Prije nego što je nastupio na snagu novi način raspoređivanja, sva su mirovinska društva imala jednak broj osiguranika. Sada je dodan i dodatni kriterij najvećeg prinosa uz uvažavanje rizika kako bi se povećanja sama konkurencija između mirovinskih društava. Sve ovo navedeno utječe na održivost mirovinskog sustava kakav je još dan danas poznat. Uvođenjem novosti ideja je bila smanjenje troškove i jačanje utakmice između mirovinskih društava i tržišne strukture (HANFA, 2018).

Tablica 3: Članstvo u mirovinskim fondovima

Kategorija OMF-ova	A	B	C	Ukupno
31.12.2015.	5.094	1.707.104	18.983	1.731.181
31.12.2016.	5.369	1.755.823	22.977	1.784.169
31.12.2017.	5.874	1.810.704	27.694	1.844.272
31.12.2018.	6.273	1.896.361	33.627	1.936.261
31.12.2019.	25.453	1.948.510	36.440	2.010.403

(Izvor: „HANFA, bez dat.“)



Slika 6: Članstvo u mirovinskim fondovima prikazano na temelju grafikona

(Izrada autorice prema: „HANFA, bez dat.“)

8.4. Neto imovina mirovinskih fondova

Najmanja neto imovina mirovinskih fondova bila je na kraju 2015. godine dok u drugim godinama postepeno raste. Temeljem podataka iz tablice i grafikona koji je kasnije priložen može se vidjeti kako se najviše ulaže u portfelj B i kako je ukupna imovina bila najviša na kraju 2019. godine. U svakoj godini najmanje se ulaže u portfelj A iz razloga jer je on najrizičnija kategorija, pa su osobe sklonije ulagati u manje rizične kategorije. Vidljivo je da svake godine ukupna imovina u svakoj kategoriji raste.

Promatrajući 2016. godinu, vidi se kako je na kraju te godine ukupna neto imovina iznosila 84,2 milijardi kuna. U odnosu na 2015. godinu ukupna neto imovina mirovinskih fondova porasla je za 10,2 milijardi kuna. Od toga se 5,3 milijardi kuna (u postoku 52,5 %) odnosi na neto uplate članova, a porast od 4,8 milijardi kuna (u postoku 47,5%) upućuje na posljedicu ostvarenih prinosa obveznih mirovinskih fondova (HANFA, 2016).

Tržište obveznog i dobrovoljnog osiguranja od početka mirovinske reforme bilježi konstantni rast. Na kraju promatrane 2017. godine ukupna neto imovina mirovinskih fondova bila je u visini od 96,7 milijardi kuna. To predstavlja pozitivni rast od 8,2 milijardi kuna u odnosu na 2016. godinu. Posljedica istaknutih pozitivnih kretanja bila su dio posljedice uplata u drugi stup mirovinskog osiguranja. U 2017. godini ukupna neto imovina porasla je za 7,7 milijardi kuna u odnosu na prethodnu 2016. godinu. Od ukupnih 7,7 milijardi kuna, porast od 5,7

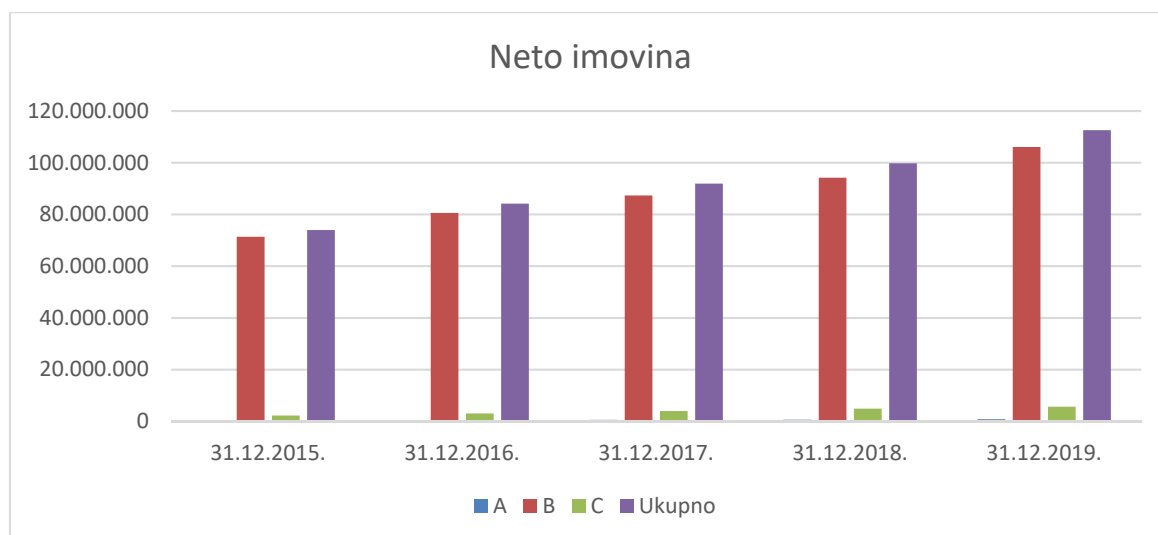
milijardi kuna upućuje na neto uplate članova, a porast od 2,1 milijardi kuna posljedica je ostvarenih prinosa na obvezne mirovinske fondove (HANFA, 2017).

U 2018. godini neto imovina mirovinskih fondova porasla je za 7,8 milijardi kuna u odnosu na prethodnu 2017. godinu. Na kraju 2019. godine porast neto imovine bio je najveći u odnosu na promatrane prethodne četiri godine. U 2019. godini bilježi se porast od 12,8 milijardi kuna.

Tablica 4: Neto imovina mirovinskih fondova

Kategorija OMF-ova	A	B	C	Ukupno
31.12.2015.	416.563	71.351.783	2.236.322	74.004.667
31.12.2016.	506.257	80.624.190	3.048.878	84.179.365
31.12.2017.	589.546	87.374.803	3.960.196	91.924.545
31.12.2018.	652.895	94.191.932	4.903.388	99.764.079
31.12.2019.	828.563	106.119.593	5.649.949	112.598.105

(Izvor: „HANFA, bez dat.“)

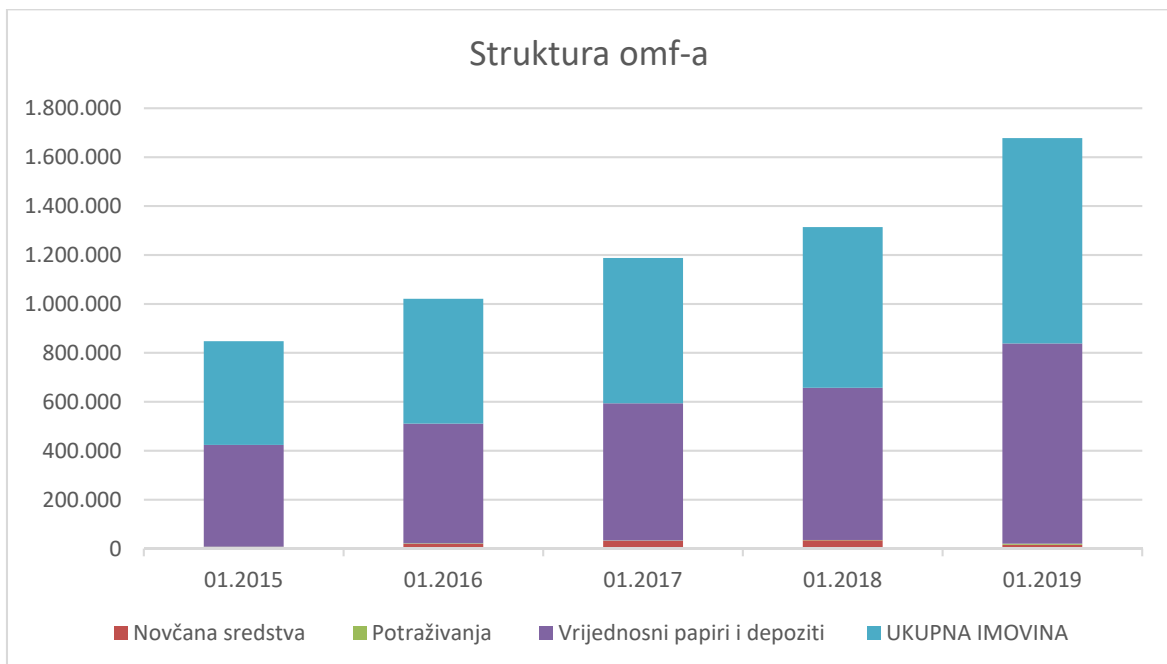


Slika 7: Neto imovina mirovinskih fondova na temelju grafikona

(Izrada autorice prema: „HANFA, bez dat.“)

8.5. Struktura obveznih mirovinskih fondova

Struktura mirovinskih fondova sastoji se od novčanih sredstva, potraživanja i vrijednosnih papira i depozita. Na temelju ovog grafikona vidljivo je kako se iz godinu u godinu ukupna imovina najviše sastoji od ulaganja u vrijednosne papire i depozite. Vrijednosni papiri i depoziti dijele se na domaće i inozemne i u ovom slučaju najviše se ulaže u domaće papire kao što su dionice, obveznice i depoziti. Ulaže se državne, municipalne i korporativne obveznice, od toga najviše u državne obveznice.



Slika 8: Struktura obveznih mirovinskih fondova na temelju grafikona

(Izrada autorice prema: „HANFA, bez dat.“)

9.Mirex

Mirex je mjerilo koje pokazuje da li su svi obvezni mirovinski fondovi zajedno uspješni te u konačnici kako bi se zaštitili mirovinski osiguranici. Gledajući prinose mirovinskih fondova u odnosu na prinose Mirex-a možemo zaključiti da li su oni ispod njega, ili jednaki prinosu Mirex-a (PROGRESO GRUPA, 2014).

U daljnjem radu biti će prikazani grafikoni koji prikazuju kretanje Mirexa kroz 5 godina. Prikazani su indexi Mirexa kategorije A, B i C za svaku godinu posebno te njihovo kretanje.

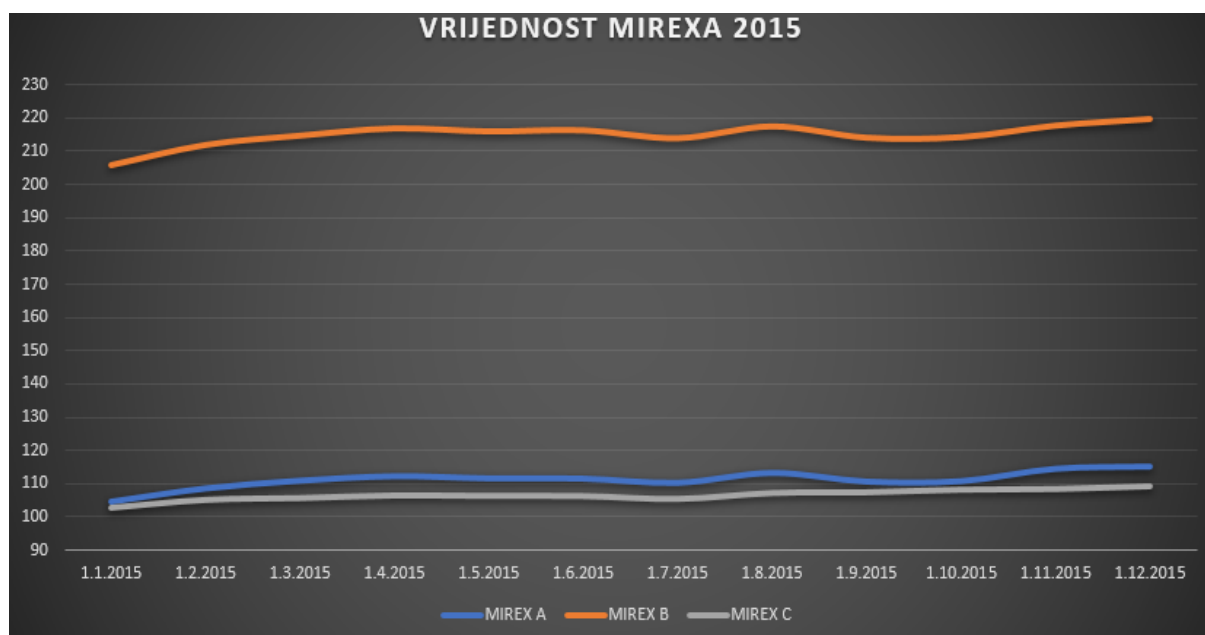
9.1. Vrijednost MIREX-a kategorije A, B i C za 2015. godinu

Na temelju priložene tablice i grafikona prema podacima koji su preuzeti sa stranica HANFA-e indeksi Mirex kategorija A, B i C su u porastu. Tako se može vidjeti da je vrijednost MIREX-a kategorije A na početku 2015. godine porasla na 104,6991 bodova. To se dogodilo radi porasta vrijednosti mirovinskih fondova te kategorije. Može se također vidjeti kako Mirex kategorije A raste za 2 boda do petog mjeseca 2015. godine kada je imala blagi pad od samo jedan bod. Također se može vidjeti kako u niti jednom mjesecu u promatranoj godini nema prevelikih odstupanja što se tiče pada ili rasta. Mirex kategorije B u prvom mjesecu 2015.godine iznosi 205,8333 boda. Kao i kod prethodne kategorije Mirex -a to se dogodilo radi porasta vrijednosti svih mirovinskih fondova kategorije B. Može se vidjeti kako je s 01.02.2015. godine porastao za 6 boda. U sljedećim mjesecima ima blagi rast i pad, što upućuje na to da nema prevelikih odstupanja odnosno prevelikih padova ili rasta. Mirex kategorije C također je zabilježio rast na početku 2015.godine za 102,9747 boda. Posljedica je kao i kod prethodne dvije kategorije porast vrijednosti mirovinskih fondova kategorije C. U ovoj kategoriji MIREX-a na temelju uzetih podataka može se vidjeti kako iz mjeseca u mjesec raste, dok je samo u sedmom mjesecu 2015. godine imala blagi pad od nepunih jedan bod (HRPORTFOLIO, 2015).

Tablica 5: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2015. godinu

	MIREX A	MIREX B	MIREX C
1.1.2015	104,6991	205,8333	102,9747
1.2.2015	108,542	211,874	105,2454
1.3.2015	110,804	214,66	105,7749
1.4.2015	112,0988	216,8175	106,5143
1.5.2015	111,4893	215,9384	106,3944
1.6.2015	111,4053	216,2474	106,341
1.7.2015	110,2059	213,9023	105,5156
1.8.2015	113,0736	217,4355	107,2224
1.9.2015	110,5443	214,0443	107,4472
1.10.2015	110,6764	214,2192	108,1739
1.11.2015	114,2879	217,6536	108,4113
1.12.2015	114,9245	219,6322	109,1594

(Izvor: HANFA, 2015)



Slika 9: Vrijednost Mirexa za 2015.godinu

(Izrada autorice prema: HANFA, 2015).

9.2. Vrijednost MIREX-a kategorije A, B i C za 2016.

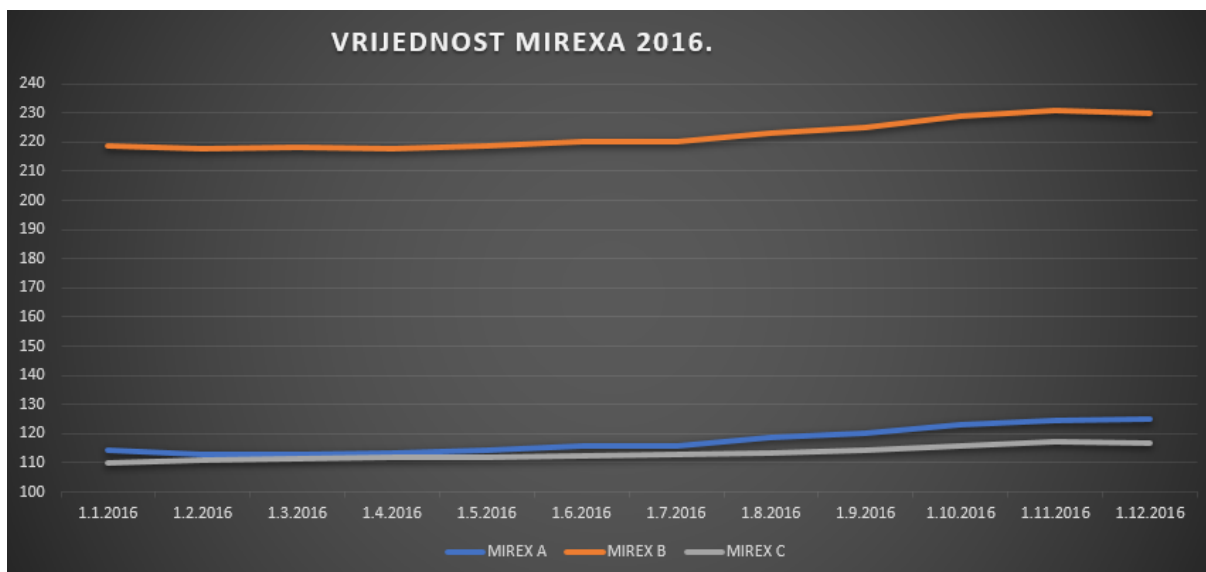
godinu

Na temelju podataka koji su priloženi za 2015. godinu možemo vidjeti kako u odnosu na 01.12.2015. godine u prvom mjesecu 2016. godine bilježi se mali pad vrijednosti Mirex -a za kategoriju A i B, dok se za kategoriju C može vidjeti mali porast. Također promatrajući 2016. godinu za prvi dan u svakom mjesecu može se vidjeti kako je vrijednost Mirex -a za kategoriju A rasla iz mjeseca u mjesec. Najveći rast bilježi se u odnosu na deveti i deseti mjesec i to za 3 boda. Što se tiče kategorije B može se vidjeti kako je u prvih 5 mjeseca rasla i padala, dok je u idućih 7 mjeseci kontinuirano rasla. Najveći porast također se dogodio između devetog i desetog mjeseca i to nešto više za 3 boda. Promatrajući vrijednost Mirex -a kategorije C može se vidjeti kako kontinuirano raste u svakom mjesecu, dok je jedino u 12. mjesecu bilježila blagi pad od pola boda.

Tablica 6: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2016.godinu

	MIREX A	MIREX B	MIREX C
1.1.2016	114,1606	218,4993	109,9273
1.2.2016	112,8157	217,9154	110,7946
1.3.2016	112,9245	218,0934	111,5796
1.4.2016	113,4104	217,8068	111,6895
1.5.2016	114,3413	218,5804	112,0699
1.6.2016	115,7348	220,1607	112,3296
1.7.2016	115,7912	220,0647	112,7357
1.8.2016	118,622	222,9241	113,2784
1.9.2016	120,0498	225,1493	114,4816
1.10.2016	123,1857	228,8517	115,8
1.11.2016	124,5041	230,8431	117,4293
1.12.2016	125,2719	230,1101	116,9856

(Izvor: HANFA, 2016.)



Slika 10: Vrijednost Mirexa za 2016.godinu

(Izrada autorice prema: HANFA, 2016).

9.3. Vrijednost MIREX-a kategorije A,B i C za 2017. godinu

Na temelju podataka koji su priloženu za 2016. godinu u odnosu promatrane 2017. godine može se vidjeti kako je vrijednost MIREX-a za kategorije A, B i C na početku prvog mjeseca promatrane godine bilježilo rast. Također može se vidjeti kako vrijednost za sve tri kategorije Mirex-a većinom iz mjeseca u mjesec raste, no može se vidjeti i dosta veliki pad u kategoriji B gdje je na početku trećeg mjeseca iznosila 238,1204 boda, dok je u četvrtom mjesecu iznosila 233,2208 što upućuje na pad vrijednost za 5 boda. Najveći rast kategorije A zabilježena je 01.11.2017. godine i iznosila je 133,9225 boda. Kategorija C bilježi najveći rast u 12.mjesecu 2017. godine u iznosu od 124,8879 boda.

Može se također vidjeti na temelju priložene tablice kako je iz trećeg u četvrti mjesec vrijednost Mirex -a kategorije A pala za 3 boda, dok je nakon toga bilježila blagi rast, te ponovno u 6.mjesecu promatrane godine blagi pad od jednoga boda. Nakon toga iz mjeseca u mjesec kontinuirano raste.

Što se tiče vrijednosti Mirex-a kategorije C može se vidjeti kako je nakon 3.mjeseca promatrane godine sljedeća dva mjeseca bilježila mali pad dok je nakon toga bilježila rast u svakom mjesecu.

Tablica 7: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2017. godinu

	MIREX A	MIREX B	MIREX C
01.01.2017.	127,608	233,6319	118,1075
01.02.2017.	129,9063	235,383	118,4655
01.03.2017.	132,3959	238,1204	119,9152
01.04.2017.	129,1573	233,2208	118,8596
01.05.2017.	129,4664	233,3431	118,7283
01.06.2017.	128,4852	231,7555	119,1633
01.07.2017.	129,467	233,5474	120,1319
01.08.2017.	130,0383	234,553	120,7856
01.09.2017.	131,2126	235,1884	121,7892
01.10.2017.	132,3488	238,212	123,3941
01.11.2017.	133,9225	240,0611	123,9146
01.12.2017.	133,665	240,8529	124,8879

(Izvor: HANFA, 2017)



Slika 11: Vrijednost Mirexa za 2017.godinu

(Izrada autorice prema: HANFA, 2017).

9.4. Vrijednost MIREX-a kategorije A, B i C za 2018. godinu

Na temelju podataka od 01.12. 2017. godine može se vidjeti kako je na početku 2018.godine vrijednost Mirex-a kategorije A pala, dok je vrijednost kategorije B i C porasla za malo manje od jednog boda.

Što se tiče vrijednosti Mirex-a kategorije A u trećem i četvrtom mjesecu može se vidjeti blagi pad dok je nakon toga rasla sve do 11.mjeseca promatrane godine kada je zabilježila pad od 2 boda.

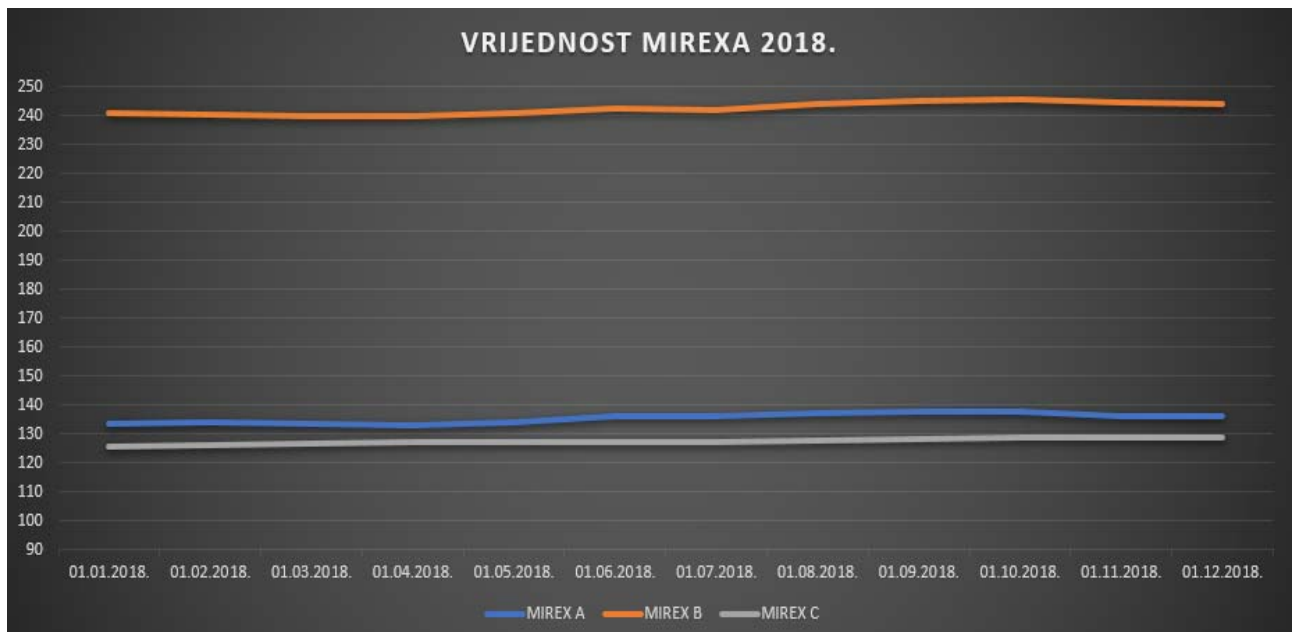
Vrijednost Mirex-a kategorije B nakon prvog mjeseca promatrane 2018. godine bilježi pad sve do četvrtog mjeseca nakon kojeg ponovno raste, ali ne zadugo jer već sedmom mjesecu bilježi blagi pad, nakon kojeg ponovno poraste i to za skoro 3 boda. U osmom mjesecu bilježi najveći rast. Ponovni pad dogodio se u 11. i 12.mjesecu.

Što se tiče vrijednosti Mirex-a kategorije C može se vidjeti i zaključiti kako je to jedina kategorija koja u ovoj promatranoj godini kontinuirano raste. U svega dva mjeseca vrijednost ove kategorije pada ali ne za puno, s toga taj pad nije previše uočljiv.

Tablica 8: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2018. godinu

	MIREX A	MIREX B	MIREX C
01.01.2018.	133,4255	241,0829	125,6605
01.02.2018.	134,0297	240,3249	126,1886
01.03.2018.	133,4715	239,93	126,5891
01.04.2018.	133,0878	239,8304	126,9825
01.05.2018.	134,1812	241,1119	127,3303
01.06.2018.	135,9588	242,4682	127,2195
01.07.2018.	135,9893	241,9989	127,18
01.08.2018.	137,3048	244,103	127,6035
01.09.2018.	137,8621	245,341	127,9851
01.10.2018.	137,4429	245,7405	128,5256
01.11.2018.	135,8991	244,3558	128,5645
01.12.2018.	135,8892	244,0797	128,716

(Izvor: HANFA, 2018.)



Slika 12: Vrijednost Mirexa za 2018.godinu

(Izrada autorice prema: HANFA, 2018).

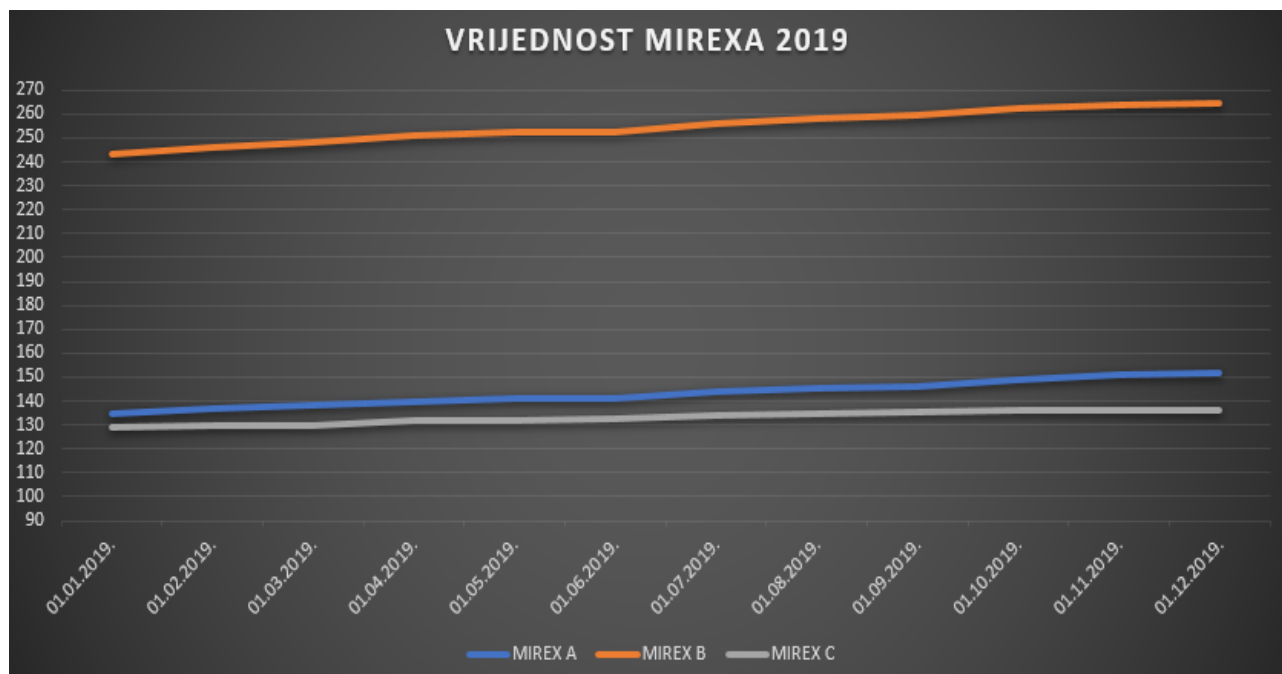
9.5. Vrijednost MIREX-a kategorije A, B i C za 2019. godinu

Promatrajući 12.mjesec iz prethodne tablice koja prikazuje 2018. godinu, u 2019. godini može se vidjeti kako vrijednosti Mirex-a kategorije A i B bilježe pad u prvom mjesecu, dok je kategorija C bilježila mali rast. Vrijednost Mirex-a kategorije A prvi puta u 2019. godini kroz promatrane mjesec bilježi porast po 1 do 2 boda. Ista je situacija i sa vrijednosti kategorije B gdje iz mjeseca u mjesec vrijednost raste i to najviše od 3 boda. Najveći rast zabilježeno je iz 9. mjeseca gdje je iznosila 259,3675 boda u 10.mjesec kad je iznosila 262,3417 boda, što upućuje na porast od 3 boda. Vrijednost Mirex-a kategorije C iz mjeseca u mjesec promatrane godine blago raste, jedino je u 12.mjesecu imala blagi pad od približno 0,5 boda

Tablica 9: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2019. godinu

	MIREX A	MIREX B	MIREX C
01.01.2019.	134,54	243,1347	128,9494
01.02.2019.	136,6346	246,3189	129,5095
01.03.2019.	138,3872	248,3601	129,9583
01.04.2019.	139,8906	251,0151	131,5372
01.05.2019.	141,293	252,6774	131,8357
01.06.2019.	141,1792	252,6553	132,435
01.07.2019.	143,74	255,95	133,7101
01.08.2019.	145,4221	257,8661	134,4424
01.09.2019.	146,114	259,3675	135,6529
01.10.2019.	148,9753	262,3417	136,0546
01.11.2019.	150,8112	264,0692	136,3003
01.12.2019.	151,4896	264,372	135,8811

(Izvor: HANFA, 2019.)

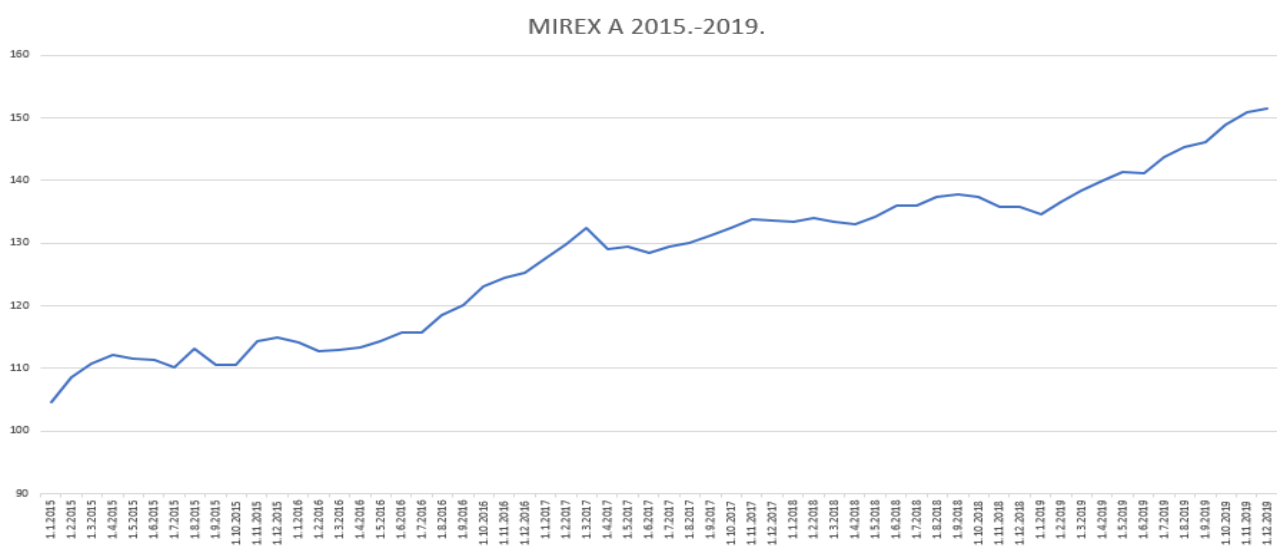


Slika 13: Vrijednost Mirexa za 2019.godinu

(Izrada autorice prema: HANFA, 2019).

9.6. Kretanje vrijednosti Mirex-a kategorije A od 2015. - 2019. godine

Na temelju ovog grafikona može se vidjeti kako je vrijednost Mirex-a kategorije A najveći rast bilježila u 02. mjesecu 2017. godine i u 12. mjesecu 2019. godine. Također vidljivo je kako je vrijednost bilježila i rast i pad kroz promatrane godine. Najveći pad bilježila je na početku godine od koje se uzimalo dalje podatke, što znači da je najveći pad vrijednosti kategorija bilježila u prvom mjesecu 2015. godine.



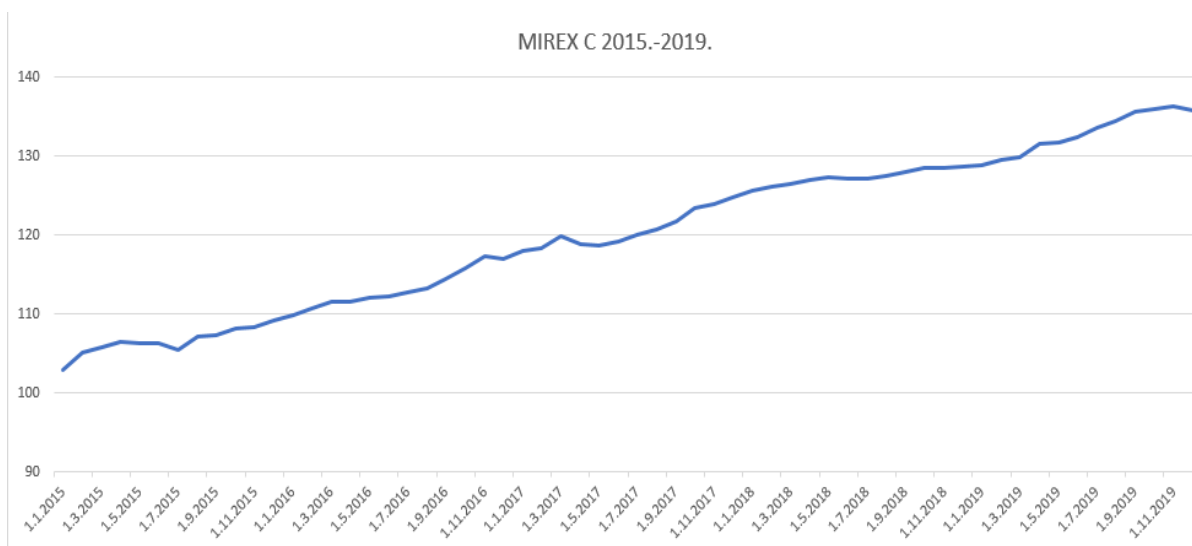


Slika 15: Vrijednost Mirex-a kategorije B 2015-2019

(Izrada autorice prema: HANFA 2015.-2019.)

9.8. Kretanje vrijednosti Mirex-a kategorije C od 2015. - 2019. godine

Na temelju priloženog grafikona može se vidjeti kako je to vrijednost Mirex-a kategorije C većinom rasla, dok je najveći porast zabilježila u 03. mjesecu 2017. godine i u 10. mjesecu. 2019.



Slika 16: Vrijednost Mirex-a kategorije C 2015-2019

(Izrada autorice prema: HANFA 2015.-2019.)

Promatrajući grafikone vrijednosti Mirex-a kategorije A, B i C odvojeno, može se zaključiti kako je vrijednost svake kategorije porasla na početku 2017. godine kada je imala najveći rast i na kraju 2019. godine

10. Zaključak

Hrvatska kao i većina Europskih zemalja suočava se s trendom povećanja životne dobi domaćeg stanovništva. Od 2013. godine (od pristupanja Europskoj uniji). Hrvatska je dodatno suočena s odljevom mlađe populacije u ostale Europske zemlje. Navedene činjenice kao i dodatna depopulacija stanovništva predstavljaju veliki izazov u samo održivost mirovinskog sustava.

S toga je vrlo važno temeljito i na znanstvenim temeljima dokazano, upravljati politikom mirovinskog sustava. Jedan od načina je i Hrvatski model koji je u ovom radu поближе objašnjen. No, činjenica je da su potrebna stalna poboljšanja mirovinskog sustava, ali je potrebno voditi veliku brigu kako ne bi došlo do prevelikog opterećivanja hrvatskog gospodarstva.

Jedan od mogućih načina rješavanja samo održivosti mirovinskog sustava, bez dodatnog zaduživanja na državnoj razini moguće je postići dodatnim oporezivanjem radno aktivnog Hrvatskog stanovništva u inozemstvu. Naravno pri tome je važno usuglasiti hrvatsko zakonodavstvo s Europskom pravnom stečevinom.

U Hrvatskom intelektualnom okruženju vrlo je važno spomenuti financijsku pismenost o kojoj bi više ljudi trebalo voditi brigu te podizati svijest koliko je ona važna u svakom segmentu poslovnog svijeta. Kako će se podizati svijest o financijskoj pismenosti tako će se i sam mirovinski sustav Republike Hrvatske razvijati prema boljem.

11. Popis literature

1. Barac Z., Baričević E., Jurlina-Alibegović D., Jarža L., Lamza D., Marušić Lj., Šimetić B., Žalac B. (2001.) *Provedba Mirovinske reforme. II. i III. Stup mirovinskog osiguranja*, Zagreb: Raiffeisen Bank
2. Jelčić B., Lončarić-Horvat O., Šimović J., Arbuina H., Mijatović N., (2008.) *Financijsko pravo i Financijska pismenost*, Zagreb: Narodne novine
3. Klačmer Č.M., Cingula (2012). *Financijske institucije i tržište kapitala*. Varaždin: TIVA Tiskara
4. Šimović J., Arbutina H., Mijatović N., Rogić Lugarić T., Cindori S. (2010). *Hrvatski fiskalni sustav – odabrana poglavlja*; Narodne novine

Literatura s interneta

1. AZ obvezni mirovinski fond [AZ MIROVINSKI FOND] (bez dat.) *Invalidska mirovina*. Preuzeto 17.02.2020. s <https://www.azfond.hr/obvezni-mirovinski-fond/pravo-na-invalidsku-mirovinu/>
2. AZ obvezni mirovinski fond [AZ MIROVINSKI FOND] (bez dat.) *Obiteljska mirovina*. Preuzeto 18.02.2020. s <https://www.azfond.hr/obvezni-mirovinski-fond/nasljedivanje-sredstava/>
3. AZ obvezni mirovinski fond [AZ MIROVINSKI FOND] (bez dat.) *Usporedba fondova*. Preuzeto 18.02.2020. s <https://www.azfond.hr/usporedi-fondove/?active=1>
4. Erste plavi mirovinski fond [ERSTE PLAVI] (bez dat.) *Mirovinska štednja*. Preuzeto 18.02.2020 s <https://www.ersteplavi.hr/mirovinski-fondovi/obvezna-mirovinska-stednja/erste-plavi-a/>
5. Erste plavi mirovinski fond [ERSTE PLAVI] (bez dat.) *Mirovinska štednja*. Preuzeto 18.02.2020 s <https://www.ersteplavi.hr/mirovinski-fondovi/obvezna-mirovinska-stednja/erste-plavi-c/>
6. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, (2018). *Mirovinska osiguravajuća društva*. Preuzeto 14.02.2020. s <https://www.hanfa.hr/media/3842/godisnje-izvjesce-2018.pdf>
7. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, (2016). *Mirovinska osiguravajuća društva*. Preuzeto 14.02.2020. s https://www.hanfa.hr/media/3469/godisnje-izvjesce-2016_isp.pdf

8. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, (2018). *Mirovinska osiguravajuća društva*. Preuzeto 14.02.2020. s <https://www.hanfa.hr/media/3842/godisnje-izvjesce-2018.pdf>
9. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, (2019). *Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina*. Preuzeto 17.02.2020. s <https://www.hanfa.hr/drugi-i-treci-mirovinski-stup-i-isplata-mirovina/>
10. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje [HZMO], (bez dat.). *Starosna mirovina*. Preuzeto 17.02.2020. s <http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=71>
11. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje [HZMO], (bez dat.). *Prijevremena starosna mirovina*. Preuzeto 17.02.2020. s <http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=4305>
12. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje [HZMO], (bez dat.). *Broj korisnika mirovina*. Preuzeto 18.02.2020. s <https://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=17824>
13. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga [HANFA] (bez dat.). *Broj mirovinskih fondova*. Preuzeto 20.02.2020. s https://www.hanfa.hr/media/2971/c-01_broj_mf.xlsx
14. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga [HANFA] (bez dat.). *Članstvo u mirovinskim fondovima*. Preuzeto 08.03.2020. s https://www.hanfa.hr/media/3443/c-02_clanstvo_mf.xlsx
15. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga [HANFA] (bez dat.). *Neto imovina mirovinskih fondova*. Preuzeto 08.03.2020 s https://www.hanfa.hr/media/3771/c03_neto_imovina_mf_i_mirex.xlsx
16. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga [HANFA] (bez dat.). *Struktura obveznih mirovinskih fondova*. Preuzeto 08.03.2020. s https://www.hanfa.hr/media/3872/c-04_struktura_omf.xlsx
17. Hrvatska agencija na nadzor financijskih usluga, (2015). *Vrijednost mirex-a kategorije A, B i C*. Preuzeto 21.06.2020. s <https://www.hanfa.hr/drugi-i-treci-mirovinski-stup-i-isplata-mirovina/mirex/?searchfrom=01.01.2015&searchto=01.12.2015>
18. Hrvatska agencija na nadzor financijskih usluga, (2016). *Vrijednost mirex-a kategorije A, B i C*. Preuzeto 21.06.2020. s <https://www.hanfa.hr/drugi-i-treci-mirovinski-stup-i-isplata-mirovina/mirex/?searchfrom=01.01.2016&searchto=01.12.2016>
19. Hrvatska agencija na nadzor financijskih usluga, (2017). *Vrijednost mirex-a kategorije A, B i C*. Preuzeto 21.06.2020. s <https://www.hanfa.hr/drugi-i-treci-mirovinski-stup-i-isplata-mirovina/mirex/?searchfrom=01.01.2017&searchto=01.12.2017>
20. Hrvatska agencija na nadzor financijskih usluga, (2018). *Vrijednost mirex-a kategorije A, B i C*. Preuzeto 21.06.2020. s <https://www.hanfa.hr/drugi-i-treci-mirovinski-stup-i-isplata-mirovina/mirex/?searchfrom=01.01.2018&searchto=01.12.2018>

21. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, (2019). *Vrijednost mirex-a kategorije A, B i C*. Preuzeto 21.06.2020. s <https://www.hanfa.hr/drugi-i-treci-mirovinski-stup-i-isplata-mirovina/mirex/?searchfrom=01.01.2019&searchto=01.12.2019>
22. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, (2016). *Godišnje izvješće za 2016. godinu*. Preuzeto 02.07.2020. s https://www.hanfa.hr/media/3469/godisnje-izvjesce-2016_isp.pdf
23. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, (2017). *Godišnje izvješće za 2017. godinu*. Preuzeto 02.07.2020. s https://www.hanfa.hr/media/3470/godisnje-izvjesce-2017_isp.pdf
24. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, (2018). *Godišnje izvješće za 2018. godinu*. Preuzeto 02.07.2020. s <https://www.hanfa.hr/media/3842/godisnje-izvjesce-2018.pdf>
25. Hrportfolio, (2015). *Vrijednost Mirexa za 2015.godinu kategorije A, B i C*. Preuzeto 21.06.2020. s <https://hrportfolio.hr/vijesti/fondovi/svi-mirexi-i-dalje-u-porastu-33864>
26. PBZ mirovinski fond [PBZ FOND] (bez dat.) *Promjena kategorije*. Preuzeto 19.02.2020 s <http://www.pbzco-fond.hr/fondovi/fond-a/promjena-kategorije/>
27. PBZ mirovinski fond [PBZ] (bez dat.) *Struktura ulaganja prema vrsti imovine*. Preuzeto 19.02.2020 s <http://www.pbzco-fond.hr/fondovi/fond-a/struktura-ulaganja/>
28. PBZ mirovinski fond [PBZ] (bez dat.) *Struktura ulaganja prema vrsti imovine*. Preuzeto 19.02.2020 s <http://www.pbzco-fond.hr/fondovi/fond-b/struktura-ulaganja/>
29. PBZ mirovinski fond [PBZ] (bez dat.) *Struktura ulaganja prema vrsti imovine*. Preuzeto 20.02.2020. s <http://www.pbzco-fond.hr/fondovi/fond-c/struktura-ulaganja/>
30. Progreso grupa, (2014). *Mirex indexs. Što je i kako se izračunava*. Preuzeto 19.06.2020. s <https://www.progreso.hr/blog/mirex-indeks/>
31. Tomislav Pili (2019). *Da povećanju doprinosa u drugi stup, ali samo kad bi se išlo u rasterećenje rada*. Preuzeto 18.02.2020. s <http://www.poslovni.hr/trzista/da-povecanju-doprinosa-u-ii-stup-ali-samo-kad-bi-se-islo-i-u-rasterecenje-rada-358917>

Popis tablica

Tablica 1: Starosna mirovina	10
Tablica 2: Prijevremena starosna mirovina	11
Tablica 3: Članstvo u mirovinskim fondovima.....	18
Tablica 4: Neto imovina mirovinskih fondova.....	20
Tablica 5: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2015. godinu.....	23
Tablica 6: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2016.godinu.....	24
Tablica 7: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2017. godinu.....	26
Tablica 8: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2018. godinu.....	27
Tablica 9: Vrijednost Mirex-a kategorije A, B i C za 2019. godinu.....	29

Popis slika

Slika 1: Broj korisnika mirovina	12
Slika 2: Valutna struktura imovine mirovinskog fonda A.....	15
Slika 3: Valutna struktura imovine mirovinskog fonda B	16
Slika 4: Valutna struktura imovine mirovinskog fonda C	16
Slika 5: Broj mirovinskih fondova	17
Slika 6: Članstvo u mirovinskim fondovima prikazano na temelju grafikona	19
Slika 7: Neto imovina mirovinskih fondova na temelju grafikona.....	20
Slika 8: Struktura obveznih mirovinskih fondova na temelju grafikona.....	21
Slika 9: Vrijednost Mirexa za 2015.godinu	23
Slika 10: Vrijednost Mirexa za 2016.godinu	25
Slika 11: Vrijednost Mirexa za 2017.godinu	26
Slika 12: Vrijednost Mirexa za 2018.godinu	28
Slika 13: Vrijednost Mirexa za 2019.godinu	29
Slika 14: Vrijednost Mirex-a kategorije A 2015-2019.....	30
Slika 15: Vrijednost Mirex-a kategorije B 2015-2019.....	31
Slika 16: Vrijednost Mirex-a kategorije C 2015-2019	31